

ТОВМАЧЕНКО

Василь,

кандидат хімічних наук,
старший науковий співробітник

ННСГБ НААН

vtovmachenko@ukr.net

м. Київ

ORCID ID: [https://orcid.org/0000-0002-3407-](https://orcid.org/0000-0002-3407-6607)

[6607](https://orcid.org/0000-0002-3407-6607)

НАУКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ (ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ВІТЧИЗНЯНИХ І СВІТОВИХ БІБЛІОТЕК І УСТАНОВ)

Охарактеризовано проблему науково-інформаційного забезпечення аграрного сектору економіки України в її історичному аспекті. Зроблено наголос на сучасному стані інформаційно-комунікаційних технологій в світі і їх вплив на можливості сільськогосподарських бібліотек, які обслуговують відповідну галузь економіки. Відзначено особливість сучасного стану технологій інформаційного забезпечення, яка отримала назву «цифровізація». Основну увагу приділено спеціальним бібліотекам, зокрема сільськогосподарським, до яких належить Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України (ННСГБ НААН) з підпорядкованою їй бібліотечною мережею. Відзначено значні еволюційний шлях розвитку і досвід розробок інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів аграрного сектору. Глобальні зміни технологічного забезпечення бібліотек дають нові можливості їх діяльності. Дано аналіз історичного досвіду розробок інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрно-промислового комплексу (АПК) України, зокрема розробок ННСГБ НААН в даній галузі, порівняльний аналіз досвіду країн Євросоюзу, США, Великої Британії та інших, у т.ч. в нових умовах розвитку цифрових технологій. Об'єкт досліджень – розробки як вітчизняних вчених,

так і досвід інших країн у вказаній галузі. Наведено основні положення моделі Національної системи розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації в Україні і теорії розробок в даній галузі (автори В.В. Дерлеменко, В.В. Вергунов). В подальших роботах науковців ННСГБ концепція моделі Системи розповсюдження науково-технічної інформація отримала свій розвиток у вигляді «Інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу ННСГБ НААН: теоретичні та науковопрактичні аспекти створення», Татарчук Л.М., де було підтверджено необхідність створення інформаційного галузевого простору держави, розвитку інфраструктури бібліотечно-інформаційних установ, підготовки кадрів, матеріально-технічного і техніко-технологічного забезпечення, формування інформаційних ресурсів та їх інтеграцію у світову мереж. Також представлено основні напрями інформаційного забезпечення аграрних підприємств у зарубіжних країнах. Відзначено, що у розвинених зарубіжних країнах більше 90% сільськогосподарських товаровиробників охоплені інформаційним забезпеченням. У ряді країн існують спеціальні державні служби освоєння науки і техніки в аграрному секторі, так звані *Agricultural Extension Service*. Так, у США функціонує багаторівнева державна система впровадження досягнень науки в аграрний сектор та розповсюдження аграрних знань. У більшості країн склалися три основні системи розповсюдження інформації: державна, кооперативна і приватна. Дано рекомендації щодо оптимальних форм побудови інформаційного забезпечення аграрного сектору для умов нашої країни.

Ключові слова: аграрний сектор економіки, науково-інформаційне забезпечення, сільськогосподарські бібліотеки, ННСГБ НААН, розповсюдження інформації, історичний досвід.

SCIENTIFIC AND INFORMATIONAL SUPPORT OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF ECONOMY (HISTORICAL EXPERIENCE OF DOMESTIC AND WORLD LIBRARIES AND INSTITUTIONS)

The problem of scientific and information support of the agricultural sector of the economy of Ukraine in its historical aspect is described. Emphasis is placed on the current state of information and communication technologies in the world and their impact on the capabilities of agricultural libraries that serve the relevant sector of the economy. The peculiarity of the current state of information support technologies, which is called "digitalization", is noted. The main attention is paid to special libraries, in particular agricultural ones, which include the National Scientific Agricultural Library of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine (NNSGB NAAS) with its subordinate library network. Significant experience in the development of information and library services for users of the agricultural sector is noted. Global changes in the technological support of libraries provide new opportunities for their activities. An analysis of the historical experience of development of information and library support of the agro-industrial complex (AIC)

of Ukraine, in particular the development of NNSGB NAAS in this field, a comparative analysis of the experience of the European Union, USA, UK and others, including in the new conditions of digital technology development. The object of research is the development of both domestic scientists and the experience of other countries in this field. The main provisions of the model of the National system of distribution of agricultural scientific and technical information in Ukraine and the theory of developments in this field (authors VV Derlemenko, VV Vergunov) are given. In the further works of scientists of NNSGB the concept of model of System of distribution of scientific and technical information has received the development in the form of "Integrated branch information resource of NNSGB NAAS: theoretical and scientific-practical aspects of creation", Tatarchuk LM [12], which confirmed the need to create an information industry space of the state, the development of infrastructure of library and information institutions, training, logistics and technical and technological support, the formation of information resources and their integration into global networks. The main directions of information support of agricultural enterprises in foreign countries are also presented. It is noted that in developed foreign countries more than 90% of agricultural producers are covered by information support. In some countries there are special state services for the development of science and technology in the agricultural sector, the so-called Agricultural Extension Service. Thus, in the United States there is a multilevel state system for the introduction of scientific advances in the agricultural sector and the dissemination of agricultural knowledge. In most countries, there are three main systems of information dissemination: public, cooperative and private. Recommendations are given on the optimal forms of building information support for the agricultural sector for the conditions of our country.

Key words: *Agricultural sector of the economy, scientific and information support, agricultural libraries, NNSGB NAAS, dissemination of information, historical experience.*

Постановка проблеми. Розвиток глобальних науково-технічних мереж, широке розповсюдження Інтернет-технологій у світі і на Україні призвели до виникнення цифрової економіки [1]. Популярними стали терміни «цифровізація», «digitalization», інколи просто «цифра». Так звана «цифра» проникає у всі сфери життя, зокрема і в сферу державного управління. Не є виключенням сфера інформаційно-бібліотечних послуг. Бібліотечна спільнота не стоїть осторонь «цифрових» подій. Відбуваються процеси подальшого удосконалення бібліотечної системи у відповідності з вимогами нових інформаційно-комунікаційних технологій обробки, збереження і розповсюдження інформації. До того ж Кабінетом Міністрів України схвалено Стратегію розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. (Розпорядження

від 23 березня 2016 р. № 219-р), яка передбачає «модернізацію матеріально-технічної бази та інформаційно-технологічної інфраструктури бібліотек». В свою чергу Українська бібліотечна асоціація ініціювала розробку національних бібліотечних проектів *централізованої каталогізації, національної електронної бібліотеки, зведеного каталогу*. Вочевидь мова йде про «цифрову трансформацію» бібліотек в межах всієї країни. Відповідна заява озвучена на Всеукраїнській нараді асоціації [2].

Однією з основних задач спеціальних бібліотек, зокрема сільськогосподарських, до яких належить Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України (ННСГБ НААН) з підпорядкованою їй бібліотечною мережею, є науково-технічне інформаційне забезпечення аграрної галузі країни. У 2017 р. ННСГБ НААН відзначила свій 100-річний Ювілей [3,4]. Накоплено значний досвід інформаційно-бібліотечного обслуговування користувачів аграрного сектору. Разом з тим залишається актуальним подальша розробка нових засобів науково-інформаційного забезпечення аграрного сектора економіки з урахуванням нових технологій. Глобальні зміни технологічного забезпечення бібліотек дають нові можливості їх діяльності. **Мета даного дослідження** — аналіз історичного досвіду розробок інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрно-промислового комплексу (АПК) України, зокрема розробок ННСГБ НААН в даній галузі, порівняльний аналіз досвіду країн Євросоюзу, США, Великої Британії та інших, у т.ч. в нових умовах розвитку цифрових технологій. Об'єкт досліджень – розробки як вітчизняних вчених, так і досвід інших країн у вказаній галузі.

Аналіз публікацій з теми досліджень. Проблемам розвитку інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрного сектору економіки приділяли увагу вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема вітчизняні: В.А. Вергунов, В.В. Дерлеменко, М.С. Слободяник, Л.К. Садовська, Л.М. Татарчук, О.В. Капралюк, С.В. Бородін, М.Ф. Крапивко, А.М. Пугач, В.В. Клочан, інш. Виняткова роль в інформаційно-бібліотечному забезпеченні

сільськогосподарського сектора економіки України безумовно належить Національній сільськогосподарській бібліотеці Національної аграрної академії наук України, яка у 2017 р. відзначила свій 100-річний ювілей зі дня свого заснування [4]. Не зупиняючись на детальному розгляді основних віх унікального шляху становлення і розвитку ННСГБ, які наведені в роботах [3, 4] та інших, відзначимо тільки декотрі, які мали особливе значення для становлення ідеології теоретичних і практичних основ розповсюдження науково-технічної інформації для виробників сільськогосподарської продукції і інших користувачів.

Виклад основного матеріалу з теми досліджень.

Новий імпульс інтенсивному розвитку досліджень з виявлення та розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації в ННСГБ НААН було дано в 2001 р. Вергунов В.А. [4] вважає, що «...Основоположним документом для всіх подальших змін у ДНСГБ НААН стала Постанова Президії УААН від 26 квітня 2001 р. (протокол № 7) «Про виконання Указу Президента України «Про невідкладні заходи щодо розвитку бібліотек України». Її завдання фактично якісно наповнили рішення Загальних зборів НААН у березні 2001 р. про включення тоді ще ДНСГБ до переліку науково-дослідних інститутів Відділення регіональних центрів агропромислового виробництва. Згідно з цією постановою бібліотека отримує всі організаційні наповнювачі для якісного виконання спеціальних галузевих наукових досліджень... Приймаються також ряд важливих інших рішень. ...У відповідності до спільного наказу Мінагрополітики України та УААН від 1 липня 2002 р. № 178/45 і Постанови Кабінету Міністрів України від 29 жовтня 2003 р. № 1697 координацію діяльності бібліотек аграрного профілю 43 НДУ і 13 ДС, а також 130 освітніх закладів I-IV рівнів акредитації.

Саме в цей період (до 2010 р.) була розроблена *Концепція розвитку концептуальної моделі Національної системи розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації (СРСНТІ) в Україні* (автори Дерлеменко В.В., Вергунов В.А.) [5]. Вважаємо доцільним приділити

увагу даній моделі. У витоків цих досліджень стояв В.В. Дерлеменко, який з початком 2000-х років отримав потужне підсилення в особі директора ННСГБ НААН В.А. Вергунова. Вклад їх у розвиток теорії і практики інформаційно-бібліотечного забезпечення аграрного сектора неможливо переоцінити і він є фундаментальним. Наведемо основні положення *моделі Національної системи розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації в Україні* теорії даних розробок в даній галузі [7–10]. В роботах розглянуто «Еволюцію та сучасний стан розповсюдження сільськогосподарської інформації в Україні», виявлено історичні передумови його виникнення та становлення до початку ХХ ст.; визначено особливості його розвитку в радянський період; проаналізовано сучасний стан організації в Україні. «Наприкінці 1930-х рр. в Україні зроблено перші спроби створити державну службу впровадження передового досвіду в сільськогосподарське виробництво. Із цією метою були організовані обласні державні сільськогосподарські дослідні станції, а пізніше – центри наукового забезпечення АПК у всіх областях України. Однак, через певні причини ця ідея не була реалізована, до неї повернулися на початку 1990-х рр. Разом із розбудовою державних служб (мережа дорадчих служб Мінагрополітики та регіональних центрів наукового забезпечення АПК, що належить УААН) в Україні створюються приватні ІКОС на основі іноземного капіталу. Доведено, що для екстенсивного періоду розвитку СРСНТІ в Україні характерними є процеси диференціації його організаційних форм. Інтеграційні внутрішньосистемні і міжсистемні зв'язки є досить слабкими. Урізноманітнення складу галузевих ресурсів уповільнюється через недостатнє фінансування, матеріально-технічну базу та розвиток сучасних інформаційних технологій» [5-8].

Концептуальна модель системи за Вергуновим і Дерлеменком є важливим засобом та об'єктивним результативним елементом розробки, як з точки зору теоретичного узагальнення будь-якої соціальної системи (концептуалізація) та її наукового обґрунтування, так і з точки зору практичної реалізації

інформаційної системи засобами комп'ютерних та телекомунікаційних технологій [11].

Наукові дослідження були здійснені на виконання програм інформатизації агропромислового виробництва на періоди: 1996–2000 рр.; 2000–2005 рр.; науково-технічних програми Української академії аграрних наук (УААН), НННСГБ НААН. В дослідженнях Дерлеменко В.В. вперше до наукового обігу вітчизняного бібліотекознавства введено оригінальний англomовний матеріал про системи розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації в США, Великій Британії, інших країнах світу, отриманий автором під час безпосередніх відвідувань цих країн, а також на міжнародних конференціях і семінарах. Основні наукові положення розробок В.В. Дерлеменко і В.А. Вергунова склали основу пропозицій законодавчим і керівним органам агропромислового комплексу України щодо створення національної і регіональних систем розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації, інтегрованих у світовий інформаційний простір.

В початковій версії розробок було запропоновано створення в Україні мережі міжвідомчих науково-дослідних інформаційних та методично-освітніх центрів (НДІМОЦ) на чолі з Головним міжвідомчим Центром, який мав підпорядковуватися Мінагрополітики України та УААН, проводити в життя їх політику через мережу регіональних і місцевих установ, виконувати інформаційні, наукові, методичні та освітні функції під керівництвом Міжвідомчої ради. Розроблено типову організаційну структуру Головного, регіональних і місцевих міжвідомчих НДІМОЦ. Визначено специфічні функції НДІМОЦ, які полягають у створенні системи бібліографічних, реферативних, фактографічних, концептографічних. Але створення НДІМОЦ потребувало б значних коштів, яких на той час не було. Тому базову роль Національної СРСНТІ було надано бібліотечним установам перш за все сільськогосподарського профілю. Станом на початок 2000-х і наразі в Україні функціонують 273 бібліотечні установи сільськогосподарського профілю. Серед них: 73 бібліотеки науково-дослідних інститутів, 65 державних науково-

дослідних станцій (мережа УААН) та 135 вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації (система Мінагрополітики України), які мають співпрацювати з універсальними, науковими і публічними бібліотеками (система Міністерства культури і мистецтв України) на національному, регіональному і місцевому рівнях. Особливе значення має налагодження інтеграційних зв'язків між головними бібліотеками України – Державною науковою сільськогосподарською бібліотекою УААН, Національною бібліотекою України ім. В.І. Вернадського, Національною парламентською бібліотекою та ін. по створенню національного бібліотечного веб-порталу, бібліографічної БД сільськогосподарського профілю, електронної сільськогосподарської бібліотеки з вільним доступом українських і зарубіжних користувачів через глобальну мережу Інтернет.

Головну роль у Національній СРСНТІ мають відіграти бібліотечні установи сільськогосподарського профілю на чолі з Національною сільськогосподарською бібліотекою України, створення якої доцільне на базі Державної наукової сільськогосподарської бібліотеки УААН. Базове значення бібліотечних установ у Національній СРСНТІ зумовлене перш за все тим, що вони мають багаті і сталі традиції у сфері розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації; є головними фондоутримувачами основних традиційних і електронних галузевих інформаційних ресурсів.

Бібліотечні установи повинні відіграти провідну роль у створенні зведеного електронного каталогу на базі корпоративної каталогізації, національного та регіональних веб-сайтів сільськогосподарського профілю як умови системоорганізації і доступності вітчизняної і світової галузевої інформації через Інтернет, бібліографічні, фактографічні, адресні, концептографічні, персональні і повнотекстові БД сільськогосподарського профілю, РЖ “Сільське господарство України” і галузевий обов'язковий примірник документів. Першочергового значення набуває створення бібліографічної і повнотекстової БД сільськогосподарської тематики,

інтегрованої до найкрупніших світових БД “СAB ABSTRACTS”, “AGRICOLA” та “AGRIS”, що прискорить інтеграцію вітчизняної СРСНТІ у світовий інформаційний простір, забезпечить електронну доставку документів через Інтернет [10, 11].

Реалізація запропонованої концептуальної моделі Національної СРСНТІ України передбачає сукупне використання ресурсів, що забезпечить: пошук джерел або необхідних відомостей про них у світовому інформаційно-галузевому просторі; кумуляцію і зберігання одержаної інформації в Єдиному галузевому довідково-інформаційному фонді, який має складатися з проблемних модулів та їх блоків, створених на основі вивчення інформаційних галузевих потреб і запитів відповідних груп користувачів; обробку і підготовку необхідних пертинентно-релевантних інформаційних продуктів, що надаватимуть інформацію відповідно до певних стадій виробництва продукції агропромислового комплексу; широке розповсюдження сільськогосподарських науково-технічних знань та інформації серед сільськогосподарських товаровиробників та інших користувачів, у т.ч. управлінських і бізнесових структур, науковців і фахівців-аграріїв, науково-педагогічного складу сільськогосподарських ВНЗ та осіб, що в них навчаються. Це сприятиме цілеспрямованому вирішенню завдань АПК на різних щаблях організації його функціонування як цілісного соціально-економічного комплексу.

Стратегічним напрямом інноваційного менеджменту по створенню єдиного інформаційного простору мають бути професійні кадри документно-інформаційних структур АПК. Він передбачає: 1) підвищення професійного рівня бібліотечно-інформаційних кадрів, здатних ефективно діяти в умовах системного розвитку галузевої інформаційної системи України; 2) підвищення рівня інформаційної культури користувачів, спроможних ефективно використовувати сучасні галузеві інформаційні ресурси [6, 11].

Засобами реалізації завдань оновлення кадрового ресурсу є: а) актуалізація галузевого підходу в змісті бібліотечно-інформаційної освіти; б) уведення в межах освітньої спеціальності “Книгознавство, бібліотекознавство і

бібліографія” спеціалізації “Бібліотечно-інформаційне забезпечення АПК України” з декількома спеціальними дисциплінами сільськогосподарського профілю; в) налагодження системи перепідготовки і підвищення кваліфікації співробітників галузевих НДІМОЦ, ІКОС і сільськогосподарських бібліотек за ініціативи і фінансової підтримки профільного міністерства і регіональних управлінь усіх областей України.

В подальших роботах науковців ННСГБ концепція моделі Системи розповсюдження науково-технічної інформація отримала свій розвиток у вигляді «Інтегрованого галузевого інформаційного ресурсу ННСГБ НААН: теоретичні та науково-практичні аспекти створення», Татарчук Л.М. [12], де було підтверджено необхідність створення інформаційного галузевого простору держави, розвитку інфраструктури бібліотечно-інформаційних установ, підготовки кадрів, матеріально-технічного і техніко-технологічного забезпечення, формування інформаційних ресурсів та їх інтеграцію в світову мережу. Капралюк О.В. [13] розглянуто сучасний стан інформаційного забезпечення агропромислового комплексу України (АПК), представлено його структуру та надано характеристику основних елементів, а також наведено способи поширення сільськогосподарської інформації. Виявлено, що «основними суб'єктами, які формують інформаційний простір з питань сільського господарства, є Міністерство аграрної політики та продовольства України і створений при ньому Департамент науково-освітнього забезпечення та розвитку підприємництва на селі, НААН, наукові й освітні заклади аграрного профілю, мережа бібліотек, дорадчі служби, галузеві асоціації, Державна служба статистики України та УкрІНТЕІ. Сьогодні система інформаційного забезпечення АПК України не відповідає світовим реаліям. Одним із напрямів розв'язання цього питання є розроблення і впровадження нових та удосконалення наявних інформаційних систем, формування БД сільськогосподарської інформації, що дасть змогу науковцям та освітянам отримувати перевірені й актуальні відомості».

В роботі Пугача А.М. [14] досліджено основні напрями інформаційного забезпечення аграрних підприємств у зарубіжних країнах. Розглянуто історичний аспект розвитку базових засад інформаційного суспільства в Україні. Надано характеристику інформатизації в напрямі розвитку аграрного потенціалу України. Визначено основний напрям інформатизації як найважливішої складової розвитку аграрного потенціалу в умовах розвитку інфраструктури національної економіки. Запропоновано пріоритетні напрями забезпечення розповсюдження науково-технологічної інформації в аграрному секторі України. Відзначено, що у розвинених зарубіжних країнах більше 90% сільськогосподарських товаровиробників охоплені інформаційним забезпеченням. Інформаційні служби відіграють важливу роль у технічному розвитку підприємств, їх відносять до числа привілейованих підрозділів. В останнє десятиліття в розвинених країнах підвищення ефективності аграрного виробництва, досягається в основному за рахунок інтенсифікації інноваційної діяльності, тобто істотного впровадження виробництва нових технологій і значного скорочення термінів проходження інноваційного циклу від ідеї до освоєння нових технологій. У цих країнах існують спеціальні державні служби освоєння науки і техніки в аграрному секторі, так звані Agricultural Extension Service. Так, у США функціонує багаторівнева державна система впровадження досягнень науки в аграрний сектор та розповсюдження аграрних знань. Більше 70 державних університетів США зі своїми дослідними станціями, сільськогосподарські коледжі, відповідні служби округів займаються інформаційним забезпеченням фермерів. Багаторічний досвід США та ЄС в освоєнні інновацій є досить актуальним для аграрного сектора України [14]. Найбільш передові аграрні підприємства країни, інтенсивно освоюючи інновації, домагаються істотного поліпшення виробничих та економічних показників. У більшості країн склалися три основні системи розповсюдження інформації: державна, кооперативна і приватна. Консультаційні служби вирішують завдання збору інформації і доведення до фермерів передових досягнень практики, інноваційних проєктів і наукомістких технологій. В

останні роки, завдяки вжитим заходам щодо поліпшення економічних та організаційних умов функціонування господарюючих суб'єктів аграрного сектора, реалізуються заходи щодо створення системи державного інформаційного забезпечення у сфері розвитку аграрного потенціалу. Зокрема Законом України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки", іншими нормативно-правовими актами одним з головних пріоритетів України визначено розвиток інформаційного суспільства, який орієнтований на інтереси людей, відкритого для всіх громадян, в якому кожен має право створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, обмінюватися та користуватися ними, щоб надати можливість кожній людині в повному обсязі реалізувати свій потенціал, сприяючи тим самим суспільному та особистому розвитку та підвищуючи якість життя визначено одним з головних пріоритетів України.

Аналіз звітів мережі аграрних бібліотек, зокрема бібліотек аграрних ВНЗ 3-4 р.а. (аграрні університети) [15], який ННСГБ НААН щорічно здійснює як Головний координаційний і методичний центр, дозволив визначити нові інноваційні особливості сучасного стану бібліотечної справи в мережі з урахуванням нових досягнень інформаційно-комунікаційних технологій:

- створення оптимальних умов для віддаленої роботи користувачів;
- супроводження публікаційної активності науково-педагогічних працівників (застосування міжнародних наукометричних баз)
- формування системи інформаційних ресурсів відповідно до вимог освітніх стандартів;
- відповідно до сучасних концепцій, бібліотека повинна перетворитися на «інформаційні ворота», що відкривають користувачеві доступ як до своїх, так і до світових галузевих інформаційних ресурсів.
- Створення Інституційних репозитаріїв (електронний повнотекстовий архів видань навчального (науково-дослідного) закладу.

Висновки. Наявний в літературних джерелах матеріал дає розгорнуту картину еволюційного поступу в царині теоретичних і практичних розробок

системи розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації для користувачів аграрного сектору економіки. Можливі два основні підходи до розповсюдження сільськогосподарської інформації для користувачів: бібліотечні установи і інформаційно-консультаційні служби з державною або приватною формою власності. Показано, що в умовах України прийнятною і оптимальною є Система розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації на основі використання потенціалу мережі сільськогосподарських бібліотечних установ, які адаптувались до нових умов «цифровізації». В нових умовах розвитку глобальних науково-технічних мереж широкого розповсюдження Інтернет-технологій бібліотечні установи мають перетворитися на «інформаційні ворота», що відкривають користувачеві доступ як до своїх, так і до світових галузевих інформаційних ресурсів.

Список використаних джерел і літератури

1. Панасюк В.М. Інформатизація та цифровізація: тенденції та напрями розвитку в Україні. *Інтелект XXI*. '2020. № 1. С. 160-165.
2. Бруй Оксана. Цифрова трансформація бібліотечної справи та спроможності бібліотек. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/40335>. (дата звернення: 30.04.2021).
3. Національна сільськогосподарська бібліографія: сучасність і перспективи. Вергунов В. А. *Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН : історія та сучасність. До 100-річчя від дня створення / ННСГБ НААН*. Київ : Аграр. наука, 2017. С. 212. (Іст.-бібліогр. сер. «Аграрна наука в особах, документах, бібліографії ; кн. 100)
4. Вергунов В.А. Національній науковій сільськогосподарській бібліотеці НААН – 100 років: історія звершень. *Вісник аграрної науки. Спеціальний випуск*. 2017. С. 5–23.
5. Вергунов В.А., Дерлеменко В.В. *Національна доктрина розвитку інформаційно-бібліотечної справи в Україні*. Київ. 2003.
6. Дерлеменко В.В. Розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації: [Монографія] / В.В. Дерлеменко. – К.: ІАЕ УААН, 1999. – 410 с
7. Дерлеменко В.В. Інформаційно-бібліотечне забезпечення аграрної науки, освіти і практики сільськогосподарськими бібліотеками України. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського*. Вип. 1. Київ.: Четверта хвиля. 2008. – 402 с. С. 81-90.

8. Бюро Президії НААН. “Концепція розвитку сільськогосподарських бібліотек України”. Затверджено постановою НААН від 16 червня 2005 р., протокол № 6.

9. Дерлеменко В.В. Розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації: [Монографія]. В.В. Дерлеменко. – К.: ІАЕ УААН, 1999. – 410 с.

10. Дерлеменко В.В. Сільськогосподарські інформаційні консультаційно-освітні служби. - К.: ІАЕ УААН, 2001. - 452 с.

11. Вергунов В.А. Національна бібліографічна система виявлення та розповсюдження сільськогосподарської науково-технічної інформації з метою її інтеграції у світовий ринок інформаційних ресурсів і послуг. В.А.Вергунов В.А., В.В.Дерлеменко, О.Е. Тарабрин, О.В. Капралюк. — Вінниця. ФОП Корзун Д.Ю.2015. – 488 с.

12. Татарчук Л.М. Інтегрований галузевий інформаційний ресурс Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН: теоретичні та науково-практичні аспекти створення. *Наукові праці Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського*. 2014. Вип. 4. С. 44–51.

13. Капралюк О.В. Організація інформаційного забезпечення агропромислового комплексу України. *Вісник Книжкової палати*. 2018. № 7. С. 40–43.

14. Пугач А.М. Пріоритетні напрями забезпечення розповсюдження науково–технологічної інформації в аграрному секторі України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 17. С. 95–98.

15. Товмаченко В.М. Бібліотеки аграрних вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації. *Бюлетень ННСГБ НААН*. 2020. –Вип.1. С. 1-40.

16. Долгошея Н.О. Науково-інформаційне забезпечення агробізнесу. *Економіка та держава*. 2012. № 5. С. 37–41.

References

1. Panasiuk, V.M. (2020). *Informatyzatsiia ta tsyfrovizatsiia: tendentsii ta napriamy rozvytku v Ukraini*. [Informatization and digitalization: trends and directions of development in Ukraine.] *Intelekt XXI*. № 1. 160-165. [in Ukrainian].

2. Bruy Oksana. (2021) *Tsyfrova transformatsiia bibliotechnoi spravy ta spromozhnosti bibliotek*. [Digital transformation of librarianship and library capacity]. URL: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/40335>. (date of treatment : 30.04.2021). [in Ukrainian]

3. Verhunov V. A. (2017). *Natsionalna silskohospodarska bibliohrafiia: suchasnist i perspektyvy. Do 100-richchia vid dnia stvorennia* [National agricultural bibliography: present and prospects.] NNSGB NAAS. Kyiv: Agrarian Science. 212. [in Ukrainian]

4. Vergunov VA (2017). Natsionalnii naukovii silskohospodarskii bibliotetsi NAAN – 100 rokiv: istoriia zvershen. [National Scientific Agricultural Library of NAAS - 100 years: history of achievements. *Bulletin of Agricultural Science. Special issue*. S. 5–23. [in Ukrainian]

5. Verhunov V.A., Derlemenko V.V. (2003). *Natsionalna doktryna rozvytku informatsiino-bibliotechnoi spravy v Ukraini*. [National doctrine of information and library development in Ukraine.] Kyiv. 30. [in Ukrainian]
6. Derlemenko V.V. (1999). *Rozpovsiudzhennia silskohospodarskoi naukovo-tekhnichnoi informatsii: Monohrafiia*. [Distribution of agricultural scientific and technical information:] [Monograph] K.: IAE UAAN. 410. [in Ukrainian]
7. Derlemenko V.V. (2008). *Informatsiino-bibliotechne zabezpechennia ahrarnoi nauky, osvity i praktyky silskohospodarskymy bibliutekamy Ukrainy*. [Information and library support of agricultural science, education and practice by agricultural libraries of Ukraine]. Naukovi pratsi Derzhavnoi naukovo-pedahohichnoi biblioteky Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho. 1. Kyiv.: Chetverta khvyliia. 402 s. S. 81-90. [in Ukrainian]
8. Biuro Prezydii NAAN. (2005). “*Kontsepsiia rozvytku silskohospodarskykh bibliotek Ukrainy*”. [Concept of development of agricultural libraries of Ukraine"] *Zatverdzheno postanovoiu NAAN vid 16 chervnia 2005 r., protokol № 6*. Approved by the NAAS Resolution of June 16, Prot. № 6. [in Ukrainian].
9. Derlemenko V.V. (1999). *Rospovsudjennj Silskohospodarskoj naukovo-tehnichnoj informatsii*. [Dissemination of agricultural scientific and technical information] [Monograph]. K.: IAE UAAN. 410. [in Ukrainian]
10. Derlemenko V.V. (2001). *Silskohospodarski informatsiini konsultatsiino-osvitni sluzhby*. [Agricultural information consulting and educational services.] - K.: IAE UAAN. 452 . [in Ukrainian].
11. Verhunov V.A. (2015). *Natsionalna bibliohrafichna systema vyjavlennia ta rozpovsiudzhennia silskohospodarskoi naukovo-tekhnichnoi informatsii z metoiu yii intehtratsii u svitovyi rynok informatsiinykh resursiv i posluh*. [National bibliographic system of detection and dissemination of agricultural scientific and technical information for the purpose of its integration into the world market of information resources and services.] V.A.Verhunov V.A., V.V.Derlemenko, O.E. Tarabryn, O.V. Kapraliuk. Vinnytsia. FOP Korzun D.Yu. 488 s. [in Ukrainian]
12. Tatarchuk L.M. (2014). *Intehrovanyi haluzevyi informatsiinyi resurs Natsionalnoi naukovo silskohospodarskoi biblioteky NAAN: teoretychni ta naukovo-praktychni aspekty stvorennia*. [Integrated branch information resource of the National Scientific Agricultural Library of NAAS: theoretical and scientific-practical aspects of creation.] *Naukovi pratsi Derzhavnoi naukovo-pedahohichnoi biblioteky Ukrainy imeni V. O. Sukhomlynskoho*. [Scientific works of the State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine named after VO Sukhomlinsky.] 4. S. 44–51. [In Ukrainian].
13. Kapraliuk O.V. (2018). *Orhanizatsiia informatsiinoho zabezpechennia ahropromysloвого kompleksu Ukrainy*. [Organization of information support of the agro-industrial complex of Ukraine.]. Visnyk Knyzhkovoї palaty. [Bulletin of the Book Chamber.] № 7. S. 40–43. [In Ukrainian].
14. Puhach A.M. (2015). *Priorytetni napriamy zabezpechennia rozpovsiudzhennia naukovo–tehnolohichnoi informatsii v ahrarnomu sektori ukraїny*. [Priority areas for ensuring the dissemination of scientific and technological

information in the agricultural sector of Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid.*[Investments: practice and experience.]. № 17. S. 95–98. [In Ukrainian].

15. Tovmachenko V.M. (2020). Biblioteky ahrarnykh vyshchyykh navchalnykh zakladiv III–IV rivniv akredytatsii. [Libraries of agricultural higher educational institutions of III-IV levels of accreditation]. *Bulletin of NNSGB NAAS.* [Bulletin of NNSGB NAAS.]. 2020. –Vyp.1. S. 1-40. [In Ukrainian].

16. Dolgosheya NO (2012) Naukovo-informatsiine zabezpechennia ahrobiznesu. [Scientific and information support of agribusiness]. *Ekonomika ta derzhava.* [*Economy and state*]. № 5. S. 37–41. [In Ukrainian].

Рецензенти:

Радозуз С.А., к.і.н

Гутник М. В., к.і.н. ., доцент

Надійшла до редакції 22.12.2021 р.